

ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ - ОСНОВНИЙ ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ ЗАГРОЗИ СПОЖИВЧОМУ РИНКОВІ УКРАЇНИ

Розглянуто правові аспекти щодо злочинів у сфері інтелектуальної власності та надано характеристику вчинення їх на споживчому ринку держави.

Ключові слова: *інтелектуальна власність, авторське право, суміжне право, правове забезпечення, споживчий ринок.*

Постановка проблеми. Інтелектуальна діяльність у XXI ст. стає основним і вирішальним чинником соціально-економічного прогресу. Від рівня творчої діяльності залежатиме рівень суспільного виробництва, успіхи якого, у свою чергу, визначають рівень матеріально-побутового життя народу.

Економічний та соціально-культурний розвиток країни перебувають у прямій залежності від творчої діяльності людини, ефективного використання різноманітних об'єктів інтелектуальної власності та створення надійної правоохоронної системи захисту.

Водночас, у зв'язку з активним розвитком світової торговельної системи, технологічним удосконаленням здійснення випуску товарної продукції та її маркування, і разом з тим проникненням у національну економіку транснаціональної злочинності, створюється система загроз для фінансових ринків України.

Це вимагає вдосконалення протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності, яка потребує усвідомлення природи та чинників поширення цього суспільно небезпечного явища, а також відповідного правового забезпечення, узгодженого з міжнародними стандартами.

Стан дослідження. Проблеми протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності правоохоронними органами розглядаються у працях таких учених та практиків, як В.І. Бартко, М.В. Бутузов, В.І. Василичук, Ю.Н. Гальчинський, В.С. Гарлицький, Л.Ф. Гула, В.С. Дмитришин, О.Ф. Долженков, Т.В. Дученко, В.П. Захаров, О.Г. Колб, П.В. Коляда, К.Г. Костенко, С.А. Лебедь, С.І. Ніколаюк, Д.Й. Никифорчук, Ю.Ю. Орлов, В.К. Рублевський, В.Д. Сапсай, Л.П. Скалозуб, В.Б. Шкільний та ін.

Мета дослідження – визначення сфери вчинення злочинів, які належать до інтелектуальної власності.

Виклад основних положень. У сучасних правових системах явище «інтелектуальна власність» охопило найрізноманітніші сфери суспільних відносин, що є предметом регулювання різних галузей права: економічного обігу, соціально-політичних і культурних зв'язків, міжнародних, державно-правових та інших відносин. Це призвело до того, що інтелектуальна власність стала об'єктом вивчення цілого ряду галузевих юридичних наук (цивільного права, державного, адміністративного, митного, податкового, міжнародного та ін.), а категорія «інтелектуальна власність» увійшла до їх понятійного апарату [1, с. 192].

За час розвитку права інтелектуальної власності у світовій науці виникло чимало теорій, що пояснюють сутність відповідних прав. Проблема встановлення природи прав, що виникають з факту створення результатів творчої діяльності та визначення їх місця серед інших правових категорій, спричинила дискусію та супутні їй суперечливі погляди стосовно сутності прав на результати творчості.

Міжнародним співтовариством накопичено певний досвід ведення політики щодо протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, котра знайшла свій вираз у таких міжнародно-правових документах як: Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 р., до якої Україна приєдналася 31 травня 1995 р. у вигляді Паризького акта від 24 липня 1971 р., зміненого 2 жовтня 1979 р.; Всесвітня конвенція про авторське право (Женева, 1952 р.); Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення 1961 р., до якої Україна приєдналася 20 вересня 2001 р.; Женевська конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм 1971 р.; Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 2 грудня 1961 р., котра була переглянута в Женеві 10 листопада 1972 р. і 23 жовтня 1978 р., Україна приєдналася до Конвенції 2 червня 1995 р.; Московська угода про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав від 24 вересня 1993 р., ратифікована Україною 27 січня 1995 р.; Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право від 20 грудня 1996 р.; Женевський акт Гаазької конвенції про міжнародну реєстрацію промислових знаків від 2 липня 1999 р.; Женевський договір про патентне право від 1 червня 2000 р. та ін.

Цими міжнародними актами визначено об'єкти інтелектуальної власності та проголошувалася необхідність створення національного режиму охорони прав авторів, інтересів виконавців, виробників фонограм.

З юридичної точки зору інтелектуальна власність у широкому розумінні означає закріплені законом права на результати інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній і художній галузях. Принаймні так визначається поняття «інтелектуальна власність» відповідно до ст. 2 Конвенції про заснування ВОІВ від 14 липня 1967 року: інтелектуальна власність включає права щодо літературних, художніх і наукових творів; виконавчої діяльності артистів, звукозаписів, радіо і телевізійних передач, відкриттів, товарних знаків, знаків обслуговування, фірмових найменувань і комерційних позначень, захисту від недобросовісної конкуренції, а також всі інші права, що належать до інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній і художній сферах. Цей перелік не є вичерпним і може доповнюватися, що й відбувається у законодавстві країн-членів.

За визначенням Всесвітньої Академії ВОІВ: «інтелектуальна власність визначає типи власності, які виникають як результат діяльності людського розуму, інтелекту».

На думку Ватал Джаяшрі, радника відділу інтелектуальної власності СОТ, інтелектуальну власність можна визначити як витвори людського розуму, вона може включати різні об'єкти, проте права інтелектуальної власності – це законні права, що регулюють використання таких об'єктів, цей термін включає сукупність прав на ці об'єкти [2]. СОТ розглядає об'єкти права інтелектуальної власності як форми втілення ідей та знань, а правами інтелектуальної власності – надані державою права забороняти іншим використовувати ці об'єкти та домовлятися про винагороду від використання цих об'єктів з іншими.

Ще однією важливою особливістю інтелектуальної власності, якщо розглядати її з економічної та юридичної точок зору, є те, що вона повинна приносити матеріальну чи іншу користь: це може бути додатковий прибуток, полегшення просування товарів чи послуг на ринок, сприяння духовному розвитку особистості. Так, результати художньої творчості використовуються в гуманітарній сфері для збагачення внутрішнього світу людини, формування її світогляду, а результати технічної творчості забезпечують підвищення технічного рівня виробництва, конкурентоспроможність вироблених товарів і послуг.

Сьогодні правову основу діяльності оперативних підрозділів МВС України у боротьбі зі злочинами у сфері інтелектуальної власності становлять: Конституція України, Господарський, Цивільний, Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси України, Закони України «Про авторське право і суміжні права», «Про власність», «Про

охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем», «Про охорону прав на сорти рослин», «Про охорону прав на зазначення походження товарів», «Про міліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність» та ін., Укази Президента, постанови Кабінету Міністрів України, інші нормативно-правові акти, які становлять правову основу діяльності органів внутрішніх справ України, та міжнародно-правові угоди, учасником, яких є Україна.

С.А. Лебідь зазначає, що за порушення вимог діючого законодавства в сфері інтелектуальної власності Кримінальним кодексом України передбачено кримінальну відповідальність за злочини в цій сфері:

- ст. 176 «Порушення авторського права і суміжних прав»;
- ст. 177 «Порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію»;
- ст. 203-1 «Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва»;
- ст. 229 «Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару» [3, с. 14].

У 2010 р. Міжпарламентською Асамблеєю держав-учасниць СНД був прийнятий Модельний кодекс інтелектуальної власності, підготовлений Україною, який доповнив наявне вже модельне законодавство у сфері інтелектуальної, творчої діяльності.

Серед виявлених протягом 2002–2009 років правопорушень (4961 злочин) 2528 злочинів – за фактами порушення авторського права та суміжних прав, 1905 – за фактами незаконного обігу дисків для лазерних систем зчитування, 399 – за фактами незаконного використання товарних знаків, 129 – порушення прав промислової власності [4, с. 6].

Сьогодні це явище вразило низку індустрій, що перебувають у безпосередньому зв'язку зі сферою інтелектуальної власності, зокрема, видавничий бізнес, кінематографія, аудіовізуальна індустрія, музичний бізнес та фонограмна індустрія, індустрія програмного забезпечення комп'ютерів тощо.

Аналіз криміногенної ситуації на споживчому ринку держави свідчить про те, що протиправна діяльність суб'єктів господарювання у сфері інтелектуальної власності набуває загрозливих масштабів і здійснюється наступним шляхом:

1. Незаконне ввезення на територію України або тиражування у підпільних цехах на території держави з подальшим розповсюдженням шляхом оптово-розничного продажу контрафактної продукції, програмного забезпечення та баз даних.

Роздрібна торгівля немаркованими примірниками аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних є найпоширенішим видом правопорушень у сфері авторського права та суміжних прав. Проте, нині поширення набуває такий вид розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм як прокат. Це стосується насамперед примірників аудіовізуальних творів, які записані на відеокасетах та CD-дисках.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 2 березня 2001 р. № 101, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 березня 2001 р. за № 275/5466, затверджено порядок продажу (видачі) контрольних марок для маркування примірників аудіовізуальних творів та фонограм. Відповідно до нього на упаковку кожного примірника аудіовізуального твору чи фонограми, які імпортуються в Україну чи експортуються з України, або відтворюються та розповсюджуються в Україні, наклеюється контрольна марка (маркування примірників), що є самоклеїним голограмним знаком, зовнішня сторона якого має спеціальний захист. Це засвідчує законність та правомірність використання аудіовізуальних творів чи фонограм відповідно до набутих авторських чи суміжних прав. Примірники аудіовізуального твору чи фонограми маркуються контрольними марками перед їх випуском в обіг. Маркування контрольною маркою здійснює імпортер, експортер чи відтворювач, який випускає примірники в обіг. Імпортовані примірники аудіовізуальних творів чи фонограм маркуються після їх ввезення на територію України імпортером перед випуском в обіг. Примірники аудіовізуальних творів чи фонограм, що експортуються, маркуються експортером перед їх вивезенням (в тому числі і перевізником, агентом чи іншою особою, якій експортер чи покупець доручають вивезення) з митної території України чи їх передачею іноземному контрагенту на митній території України. Упорядкування та організацію процесу продажу (видачі) контрольних марок для маркування примірників аудіовізуальних творів та фонограм здійснює Державний департамент інтелектуальної власності. Відповідальність за незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного збору чи контрольних марок передбачена ст. 216 КК України. Враховуючи, що останнім часом простежується зростання роздрібною торгівлі контрафактною аудіовізуальною продукцією у невстановлених місцях, не менш ефек-

тивним є застосування до правопорушників ч. 2 ст. 160 КпАП України (торгівля з рук в невстановлених місцях), яка передбачає обов'язкову конфіскацію предметів торгівлі, промислових товарів;

2. Незаконне розповсюдження аудіовізуальних творів, фонограм, комп'ютерне програмного забезпечення та баз даних з використанням мережі Інтернет.

Замовлення продукції на сайтах та її доставка здійснюється поштовими та кур'єрськими службами.

Замовлена продукція оплачується у поштових відділеннях Укрпошти, у поштових експрес-компаніях TNT та EMC, за допомогою системи Webmoney, RiPay та «Інтернет-деньги» чи іншим шляхом.

Завантаження продукції, розміщеної на сайтах з відкритим доступом.

Набуває поширення протиправна діяльність Інтернет-сайтів, які безкоштовно або на платній основі пропонують користувачам завантажити музичні та аудіовізуальні твори. Дана діяльність відбувається з порушенням вимог Закону України «Про авторське право та суміжні права».

3. Порушення авторських прав на ринку комп'ютерного програмного забезпечення (так зване комп'ютерне піратство).

Найбільша кількість кримінальних справ, пов'язаних з незаконним використанням програмного забезпечення, порушено за заявами представників корпорацій «Microsoft», «Adobt», «l C», «ABBY», «Corel».

Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. одним із об'єктів промислової власності проголошує також і недобросовісну конкуренцію. Ст. 10 визначає, що актом недобросовісної конкуренції вважається будь-який акт конкуренції, що суперечить чесним звичаям у промислових і торговельних справах. Цієї ж позиції дотримується і Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14 липня 1967 р. У ст. 2 п. VIII одним із об'єктів інтелектуальної власності дана Конвенція проголошує захист проти недобросовісної конкуренції.

Аудіовізуальне піратство – незаконне відтворення, розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм шляхом тиражування і продажу аудіо-, відеокасет, музичних компакт-дисків, а також незаконна трансляція цих творів через радіо і телеєфір, по мережах кабельного телебачення.

Комп'ютерне піратство – незаконне відтворення і розповсюдження комп'ютерного програмного забезпечення шляхом тиражування, продажу компакт-дисків (СО-КОМ) з записом комп'ютерних

програм, встановлення неліцензійного програмного забезпечення на комп'ютерну техніку та розповсюдження піратських програм через Інтернет.

Комп'ютерне піратство – це нелегальне використання в будь-якій формі програмних продуктів, яке здійснюється без дозволу право-власника. Комп'ютерними піратами насамперед прийнято вважати виробників та розповсюджувачів, а не кінцевих користувачів. Між тим більшість користувачів персональних комп'ютерів в нашій державі має справу з нелегальними програмними продуктами. Програмні продукти, в свою чергу, включають в себе як програми для комп'ютерів (об'єктивну форму представлення сукупності даних і команд, які були створені для функціонування комп'ютерів), так і бази даних (об'єктивну форму представлення і організацію сукупності даних, систематизованих таким чином, щоб ці дані могли бути знайдені та оброблені за допомогою персональних комп'ютерів).

Наведемо деякі різновиди комп'ютерного піратства, що завдають шкоду інтересам виробників програмного забезпечення до персональних комп'ютерів. Перше місце серед них посідає виготовлення «піратських» примірників програмних продуктів шляхом запису на компакт-диск та їх наступне розповсюдження. Наступний різновид піратства – встановлення нелегальних примірників програм для комп'ютера на жорсткий диск комп'ютерів і продаж цих комп'ютерів разом з таким програмним забезпеченням. Цим грішать передусім дрібні та середні фірми, які займаються збиранням та продажем комп'ютерної техніки. Ще одним видом піратства є такий спосіб розповсюдження контрафактних примірників комп'ютерних програм, як використання телекомунікаційних мереж, а також міжнародних каналів зв'язку. Така діяльність останнім часом отримує все більшого розповсюдження, у тому числі і через те, що не всі споживачі усвідомлюють їх протиправний характер.

4. Створення контрафактних примірників програм як шляхом запису на магнітні диски, так і шляхом встановлення на жорсткий диск персонального комп'ютера в об'ємі, що перевищує кількість програм, дозволену правовласником за умовами ліцензійної угоди.

5. Кінцевий користувач у таких випадках не тільки діє в порушення вимог чинного законодавства, а також, як правило, позбавлений можливості отримувати пакетну документацію, консультаційну і технічну підтримку та інші форми супроводу програмного забезпечення. При цьому користувача може бути притягнуто до відповідальності, йому не гарантується ні повнота програмного продукту, ні повноцінне виконання цими програмами покладених на них функцій, ні відсут-

ність вірусів, ні компенсація збитків, заподіяних неналежною роботою програмного забезпечення.

Найчастіше постачальниками в таких випадках виступають малі та середні підприємства, що спеціалізуються на виготовленні та розповсюдженні програмних і технічних засобів. Особливо часто зустрічається другий вид несанкціонованого правовласниками комерційного розповсюдження програмних продуктів (разом з комп'ютерною технікою). Це підтверджується аналізом значної кількості рекламних оголошень, де пропонується безоплатне встановлення накоп'юваної техніки, яка реалізується такими підприємствами, будь-якого популярного програмного забезпечення. Як показує практика, переважна більшість таких постачальників зовсім не мають дозволів від правовласників на встановлення на персональні комп'ютери, що реалізуються, відповідних програмних продуктів і діють поза правовим полем держави.

Останнім часом також поширились випадки, коли суб'єкти господарювання реалізують на території України програмне забезпечення, що хоча і є ліцензійним (тобто введене в обіг на території інших країн з дотриманням авторських прав), проте ввезене в нашу державу та реалізується з порушенням чинного податкового та митного законодавства.

Крім того, на ринку України з'явилися підробки ліцензійних версій програмного забезпечення. Це відносно новий вид злочинів, що набув широкого розповсюдження для програм, які записані на СО-КОМ. Він полягає у виготовленні без дозволу правовласників примірників комп'ютерних програм, що за зовнішнім виглядом (упаковка, документація тощо) дуже схожі на оригінальні та розповсюджуються, як правило, за нижчими цінами.

6. Незаконне розповсюдження об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет.

Відповідальність за незаконну діяльність у мережі Інтернет настає не тільки за порушення авторських та суміжних прав, а й за розповсюдження недобросовісної реклами, порушення законодавства про захист знаків для товарів та послуг.

Особливістю цієї категорії злочинів є високий рівень технічного забезпечення злочинної діяльності, латентність, організованість, наявність розгалужених міжрегіональних та міжнародних зв'язків. У цьому контексті, одним із основних векторів направленості діяльності підрозділів служби є безперечно ефективна протидія економічним злочинам у галузі комп'ютерних та Інтернет-технологій, телекомунікаційній галузі та у сфері функціонування системи електронних платежів.

Аналіз криміногенної ситуації у цій сфері свідчить, що найбільш поширеними видами злочинів тут є: шахрайство з використанням комп'ютерної техніки, у тому числі в мережі Інтернет (ч. 3 ст. 190 КК України), несанкціоноване втручання в роботу комп'ютерних та телекомунікаційних мереж (ст. 361 КК України) та підроблення і шахрайське використання платіжних карток, ініціювання неналежних електронних грошових переказів (ст. 200 КК України).

У той же час, третина злочинів, що виявляються, безпідставно обліковуються як вчинені у сфері високих (комп'ютерних) технологій, та не відповідають критеріям віднесення до сфери комп'ютерної злочинності.

Стрімке розповсюдження доступу до мережі Інтернет, використання небанківських електронно-платіжних систем, Інтернет-аукціонів призводить до появи нових форм та методів учинення злочинів, таких як блокування роботи автоматизованих систем з подальшим вимаганням грошових коштів (атаки), крадіжки інформації з комп'ютеризованих баз даних, шахрайства у сфері інтернет-торгівлі та надання інтернет-послуг, використання пристроїв для незаконного зчитування інформації про платіжні картки, яка використовується для їх підроблення та отримання за ними грошових коштів тощо.

7. Незаконне публічне сповіщення (доведення до загального відома) об'єктів авторського права та суміжних прав.

У той же час, за наявною інформацією, більшість суб'єктів господарювання, що здійснюють публічне сповіщення та публічне виконання творів не сплачують роялті, чим порушують права інтелектуальної власності та завдають матеріальної шкоди правовласникам.

8. Виробництво різного роду фальсифікованої продукції з незаконним використанням товарних знаків та фірмових найменувань відомих вітчизняних та зарубіжних виробників.

Однією із ознак контрафактної продукції є відсутність обов'язкової інформації, яка повинна міститися на упаковці примірника аудіовізуального твору чи фонограми: про авторів аудіовізуального твору чи фонограми; про фірму-виробника; знак охорони авторського права; про передачу авторських чи суміжних прав третім особам; про право володарів на території України; назву та характер твору; інформацію про вікові обмеження (відеофільми); коротку анотацію твору, адресу виробника для можливого пред'явлення скарг.

Незаконне використання об'єктів авторського права чи суміжних прав (аудіо-, відеокасети та компакт-диски, літературні твори тощо) полягає у їх відтворенні або розповсюдженні без згоди власника авторського права чи суміжних прав. Незаконне використання знака

для товарів чи послуг, фірмового найменування – це їх застосування на товарах і при наданні послуг, на упаковці товарів, у рекламі, друкованих виданнях, на вивісках, під час показу експонатів на виставках і ярмарках, у проспектах, рахунках та в іншій документації, пов'язаній із введенням товарів і послуг до господарського обігу, якщо це здійснюється без дозволу на те власника свідоцтва.

9. Порушення права на об'єкти промислової власності.

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 13.10.2000 р. № 1555 «Про затвердження положень з питань розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» маркування здійснюють імпортери, експортери на відтворювані примірники аудіовізуальних творів, фонограми, відеограми, комп'ютерні програми, бази даних перед випуском цих примірників в обіг або перед їх експортом. Маркування примірника аудіовізуального твору, фонограми, відеограми, комп'ютерної програми, бази даних здійснюється шляхом наклеювання контрольної марки на упаковку цього примірника (поліграфічну вкладку, целофанову обгортку тощо) у лівому верхньому куті зворотної сторони.

Висновки. Дослідження підтверджує, що злочини у сфері інтелектуальної власності, як правило, вчиняються суб'єктами підприємницької діяльності особливо у сфері споживання, наносячи значних збитків видавничому та музичному бізнесу, кінематографії, бізнесу та індустрії програмного забезпечення комп'ютерів тощо.

1. Тропіна О.М. Сутність категорій «Інтелектуальна власність»: теоретико-правовий аналіз / О.М. Тропіна // Науковий вісник Юридичної академії МВС: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ. – № 4 (24). – С. 192–198.

2. Watal Jayashree. Intellectual property rights the WTO and developing countries. – London / The Hague / Boston. Kluwer International, 2001. – 512 p.

3. Лебідь С.А. Протидія підрозділів ДСБЕЗ правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. Організація протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності та комп'ютерних технологій: доповідь провідних вчених, представників громадськості, державних службовців та працівників ДСБЕЗ на міжвідомчому семінарі-наradі / відп. ред. Л.П. Скалозуб, В.І. Василичук, С.А. Лебідь. – К., 2009. – С. 13–15.

4. Скалозуб Л.П. Стан захисту прав інтелектуальної власності та протидії комп'ютерній злочинності, проблемні питання і шляхи їх вирішення. Організація протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності та комп'ютерних технологій: доповідь провідних вчених, представників громадськості, державних службовців та працівників ДСБЕЗ на міжвідомчому семінарі-наradі / відп. ред. Л.П. Скалозуб, В.І. Василичук, С.А. Лебідь. – К., 2009. – С. 5–12.

Сандул В.А. Преступления в сфере интеллектуальной собственности: основной фактор экономической угрозы потребительскому рынку Украины.

Рассмотрены правовые аспекты относительно преступлений в сфере интеллектуальной собственности и предоставлена характеристика совершения их на потребительском рынке государства.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, авторское право, смежное право, правовое обеспечение, потребительский рынок.

Sandul V.A. Crimes of Intellectual Property: the Main Factor of Economic Threat of Consumer Markets of Ukraine.

The article considers legal aspects in relation to crimes in the field of intellectual property and describes the nature of this crime at the public consumer market.

Key words: intellectual property, copyright, contiguous right, legal assistance, user market.

УДК 330.47

**С.В. Кавун,
И.В. Сорбат**

МАТЕМАТИЧЕСКАЯ ФОРМАЛИЗАЦИЯ КРИТЕРИАЛЬНОГО МЕТОДА ВЫЯВЛЕНИЯ ИНСАЙДЕРОВ

Показана возможность формализации нового критериального метода выявления инсайдеров (инсайдерской деятельности) на предприятии и его математической модели.

Ключевые слова: экономическая безопасность, инсайдер, инсайдерская информация, система экономической безопасности предприятия, метод CRIM.

Постановка проблемы. Различные организации в ходе своей коммерческой деятельности имеют факты экономических преступлений [11], халатности сотрудников, вследствие которых эти организации несут экономические, материальные, финансовые и другие виды потерь.

Такая деятельность сотрудников – называется инсайдерской. В понимании авторов сотрудник становится инсайдером по факту нарушения свойств (уничтожение, передача, разглашение, подмена и др.) инсайдерской информации, поэтому авторы предлагают свой вариант определения понятий инсайдер и инсайдерская информация.